

Mevrouw I. van Engelshoven
De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag

6 november 2020
Kenmerk: RVC.2020-1582

Betreft: Advies in het kader van het tweede steunpakket culturele en creatieve sector

Geachte mevrouw Van Engelshoven,

Hierbij adviseren wij u over het toekennen van een overbruggingssubsidie aan een aantal jeugdpodiumkunstinstanties die volgens de raad niet in aanmerking komen voor een plek in de BIS.

Adviesvraag

In uw tweede steunpakket heeft u geld beschikbaar gemaakt voor een half jaar overbrugging voor instanties met een positieve beoordeling voor de BIS en meerjarige fondssubsidies, waarvoor geen budget beschikbaar was. Deze overbruggingssubsidie stelt deze instanties in staat om op termijn weer eigen inkomsten te genereren.

U gebruikte het advies van de raad over de BIS van 4 juni jl. als basis bij het bepalen welke BIS-instellingen voor overbrugging in aanmerking komen. U kiest hierbij voor die instanties die de raad positief beoordeelde, maar waarover hij na weging van alle aanvragen in de betreffende categorie adviseerde geen subsidie toe te kennen.

In de categorie 'Jeugdpodiumkunsten' vroeg u de raad op 27 oktober jl. om advies, omdat het advies van 4 juni u te weinig houvast biedt om een beslissing te nemen over de overbrugging. U vraagt de raad welke instanties in de BIS-aanvraagronde 2021 - 2024 positief zijn beoordeeld, maar in de afweging die vervolgens is gemaakt, zijn afgevallen. Twee instanties die alsnog meerjarige subsidie kregen toegekend door een van de rijkscultuurfondsen blijven buiten beschouwing.

In concreto vraagt u de raad advies over:

Het Toneelschap B & D;
Jeugdtheater Gelderland;
Theater Gnaffel;
Theatergroep Kwatta;
Unieke Zaken.

Beoordeling

Afweging van BIS-aanvragen in de categorie Jeugdpodiumkunsten

De raad heeft de aanvragen van instellingen beoordeeld in het kader van een mogelijke positie in de BIS. Daar hoort naar zijn opvatting een bepaalde verantwoordelijkheid bij die niet elke aanvrager (nog) kan dragen, hetzij door zijn geringe schaalgrootte of reikwijdte, hetzij door gebrek aan ervaring, hetzij door bedrijfsmatige kwetsbaarheden. De instellingen die de raad heeft gekozen, nemen volgens hem een grote(re) verantwoordelijkheid voor de ontwikkeling van het uitgeoefende genre en voor nieuw talent. Bij het voordragen van een aantal jeugdpodiumkunstinstanties voor de BIS, heeft de raad bovendien gekeken naar een evenwichtige genrevertegenwoordiging, om een zo pluriform mogelijk jeugdpodiumkunstaanbod te garanderen.

Het maximaal aantal beschikbare plekken en het beschikbare budget noopten de raad tot een strenge beoordeling. Om die reden gaf hij over zeven aanvragers een negatief advies. In de inleiding op zijn advies onderstreepte hij de waarde van deze instellingen voor het totale jeugdpodiumkunstenveld; zij komen volgens de raad echter niet in aanmerking voor een positie in de BIS omdat ze niet aan alle criteria en/of eisen van de regeling voldeden, en/of omdat ze in de afwegingen afvielen. De raad wees er in zijn advies expliciet op dat de voorgestelde BIS-instellingen geen betere gezelschappen zijn dan hun collega's waarvan de raad meent dat ze beter door een fonds of gemeente kunnen worden ondersteund.

Zorgen over jeugdpodiumkunsten in Oost-Nederland

In de inleiding op zijn advies heeft de raad tevens zijn zorgen uitgesproken dat als gevolg van zijn keuze de jeugdpodiumkunsten in Oost-Nederland in het gedrang komen. Hij adviseerde de minister om samen met de stedelijke cultuurregio's en de fondsen de landkaart voor jeugdpodiumkunsten in Nederland goed te bezien, nu daar een BIS-instelling wegvalt (Theatergroep Kwatta, Nijmegen) en er geen andere voor in de plek komt.

Na de publicatie van adviezen van het Fonds Podiumkunsten is de situatie in Oost-Nederland er zorgelijker voor komen te staan. Immers, Het Toneelschap B & D (Deventer) en Theater Gnaffel (Zwolle), die in de periode 2017 – 2020 meerjarig door dit fonds worden ondersteund, kregen in deze ronde een negatieve beoordeling en verliezen per 2021 hun rijkssubsidie. Garage TDI (Assen), een nieuwe meerjarige aanvrager bij dit fonds en bij OCW, kreeg eveneens een negatieve beoordeling van dit fonds, maar ontving wel een positieve beoordeling van het Fonds voor Cultuurparticipatie.

In opdracht van de provincie Gelderland en de gemeente Nijmegen voeren DCK en BMC momenteel een verkennend onderzoek uit naar het ambitieniveau voor jeugdtheater in Oost-Nederland voor de periode 2021 – 2024 bij de provincie, gemeenten, culturele instellingen en onderwijsorganisaties, om te bekijken hoe het jeugdpodiumkunstenklimaat in Oost-Nederland kan worden versterkt.

De raad houdt in zijn advies rekening met bovenstaande context.

Advies

Het Toneelschap B & D

De raad oordeelde positief over Het Toneelschap B & D en prees de eigen signatuur, gekenmerkt door humor en inventiviteit. De raad vond echter de plannen voor de komende periode wat minder goed uitgewerkt en miste bovendien een duidelijke visie op het maken voor een jonge doelgroep. Ook vond hij de instelling te weinig vernieuwend. De instelling was op moment van aanvragen financieel gezond en heeft een solide bedrijfsvoering. Ze is, blijkens de reflectie op de aanvraag van de stedelijke cultuurregio Stedendriehoek, goed geworteld in Deventer.

In de afweging die de raad heeft moeten maken tussen aanvragers, is Het Toneelschap B & D afgefallen omdat ze te weinig haar visie toelicht op de jonge doelgroep, haar artistieke en educatieve plannen voor de komende periode te globaal uitwerkt en met haar werk volgens de raad onvoldoende zou bijdragen aan de pluriformiteit van het totale jeugdpodiumkunstenaanbod in de BIS.

Het Toneelschap B & D ontvangt in de periode 2017 – 2020 meerjarige activiteitensubsidie van het Fonds Podiumkunsten. Het Fonds Podiumkunsten wees de aanvraag voor de periode 2021 – 2024 af, maar beoordeelde de artistieke kwaliteit en de kwaliteit van de activiteiten uit het

plan als voldoende, de publieksfunctie als ruim voldoende, en de betekenis voor de Nederlandse podiumkunstpraktijk als neutraal.

Het Toneelschap B & D draagt volgens de raad in positieve zin bij aan het jeugdpodiumkunstaanbod in Oost-Nederland. Op grond van zijn beoordeling adviseert de raad Het Toneelschap B & D een overbruggingssubsidie toe te kennen.

Jeugdtheater Gelderland

De raad vond de plannen van Jeugdtheater Gelderland (Theatergroep Maanlanders) nieuwsgierigmakend, maar beoordeelde het in 2020 opgerichte gezelschap als te prematuur voor een plek in de BIS; deze instelling moet eerst zijn eerste producties maken en tonen aan een publiek. De raad erkent het vakmanschap van de initiators en las in de aanvraag een heldere, aansprekende visie op het maken van voorstellingen voor een jonge doelgroep. De artistieke en educatieve plannen vond hij echter nog te mager uitgewerkt en slechts in beperkte mate bijdragend aan de vernieuwing van de jeugdpodiumkunsten. Omdat het om een beginnend gezelschap gaat, zijn de inbedding in de regio en de band met samenwerkingspartners nog beperkt en onzeker. De raad oordeelde bovendien kritisch over een aantal aspecten van het beloningsbeleid; zo werken in het voorbereidende jaar 2020 alle medewerkers onbezoldigd, wat indruist tegen de uitgangspunten van de Fair Practice Code.

Jeugdtheater Gelderland vroeg als beginnend gezelschap geen meerjarige subsidie aan bij het Fonds Podiumkunsten.

Jeugdtheater Gelderland heeft volgens de raad de potentie om te gaan bijdragen aan het jeugdpodiumkunstaanbod in Oost-Nederland, maar maakt deze potentie op dit moment nog niet waar. Op grond van zijn beoordeling en de opstartfase waarin de instelling verkeert, adviseert de raad Jeugdtheater Gelderland geen overbruggingssubsidie toe te kennen.

Theater Gnaffel

De raad oordeelde positief over het grote vakmanschap van Theater Gnaffel op het gebied van poppentheater en over de wijze waarop de instelling bijdraagt aan vernieuwing van het podiumkunstenlandschap door het poppenspelambacht over te dragen aan een nieuwe generatie theatermakers. De plannen voor de periode 2021 – 2024 vond hij aansprekend van thematiek, maar niet helder en consistent genoeg uitgewerkt. De instelling had op het moment van aanvragen een goede financiële gezondheid; de raad oordeelde kritisch over de verwachte, niet onderbouwde toename van publieksinkomsten. De instelling speelt, blijkens

de reflectie van de stedelijke cultuurregio Zwolle op de aanvraag, een belangrijke rol op het vlak van cultuureducatie in Zwolle en regio, en onderhoudt goede banden met het kunstvakonderwijs.

In de afweging die de raad heeft moeten maken tussen aanvragers, is de instelling afgefallen omdat ze haar plannen onvoldoende toelicht en de raad niet uit de plannen kan opmaken hoe de instelling zal bijdragen aan de landelijke zichtbaarheid en de pluriformiteit van het jeugdpodiumkunstenveld.

Theater Gnaffel ontvangt in de periode 2017 – 2020 meerjarige activiteitensubsidie van het Fonds Podiumkunsten. Het Fonds Podiumkunsten wees de aanvraag voor de periode 2021 – 2024 af; de kwaliteit van de activiteiten uit het plan werd door dit fonds als zwak beoordeeld. Het fonds beoordeelde echter de artistieke kwaliteit als ruim voldoende, de publieksfunctie als voldoende, en de betekenis voor de Nederlandse podiumkunstpraktijk als neutraal.

Theater Gnaffel draagt volgens de raad in positieve zin bij aan het jeugdpodiumkunstaanbod in Oost-Nederland. Op grond van zijn beoordeling adviseert de raad Theater Gnaffel een overbruggingssubsidie toe te kennen.

Theatergroep Kwatta

De raad oordeelde positief over de artistieke kwaliteit en het educatiebeleid van Theatergroep Kwatta. De instelling draagt bij aan vernieuwing door nieuwe teksten en composities te laten schrijven en te werken met nieuwe makers. De raad is verheugd over de keuze om een artistiek team te formeren rond de artistiek leider, ter verbreding van de artistieke signatuur. De stedelijke cultuurregio 025 Arnhem Nijmegen noemde Kwatta in haar reflectie op de aanvraag ‘nadrukkelijk een belangrijke schakel in het aanbod voor jeugd in landsdeel Oost’. De instelling is daarnaast met haar werk goed zichtbaar in de rest van het land én internationaal.

Het negatieve advies over Kwatta was gebaseerd op de zorgelijke financiële situatie die bij dit gezelschap eerder in de periode 2017 – 2020 was ontstaan. Omdat er in de categorie Jeugdpodiumkunsten meer aanvragers waren dan beschikbare plekken, kon de raad in deze categorie niet adviseren een subsidiebedrag te reserveren en de instelling in staat te stellen een nieuw plan in te dienen (een ‘nee, tenzij’-advies). De financiële situatie op het moment van aanvragen was echter onvoldoende stabiel – en de reflectie op de ontstane situatie in de aanvraag te mager – om een plek binnen de BIS te continueren. In de afweging viel Theatergroep Kwatta daarom af.

Theatergroep Kwatta vroeg geen meerjarige subsidie aan bij het Fonds Podiumkunsten.

Theatergroep Kwatta draagt volgens de raad in positieve zin bij aan het jeugdpodiumkunstaanbod in Oost-Nederland. Op grond van zijn beoordeling adviseert de raad Theatergroep Kwatta een overbruggingssubsidie toe te kennen.

Unieke Zaken

De raad oordeelde positief over het grote bereik van Unieke Zaken, met name door haar sterke samenwerking met scholen. Het aanbod van Unieke Zaken is daarmee van grote toegevoegde waarde voor de jeugd in de kop van Noord-Holland en West-Friesland, waar het podiumkunstaanbod voor de jeugd dun gezaaid is. Het werk wordt daar goed ontvangen en de stedelijke cultuurregio Noord-Holland Noord onderschreef in haar reflectie op de aanvraag de grote rol van de instelling voor de culturele infrastructuur in het gebied. De artistieke en educatieve plannen voor de periode 2021 – 2024 vond de raad in de aanvraag te beperkt onderbouwd. Op moment van aanvragen was Unieke Zaken financieel gezond.

In de afweging die de raad heeft moeten maken tussen aanvragers, is de instelling afgefallen omdat de raad haar niet ziet als een instelling die in artistiek en educatief opzicht een voortrekkersrol vervult op landelijke schaal.

Unieke Zaken ontvangt in de periode 2017 – 2020 meerjarige activiteitensubsidie van het Fonds Podiumkunsten. Het Fonds Podiumkunsten wees de aanvraag voor de periode 2021 – 2024 af; de artistieke kwaliteit en de kwaliteit van de activiteiten uit het plan werd door dit fonds als zwak beoordeeld. Het fonds beoordeelde echter de publieksfunctie als ruim voldoende, en de betekenis voor de Nederlandse podiumkunstpraktijk als neutraal.

Unieke Zaken draagt volgens de raad in positieve zin bij aan het jeugdpodiumkunstaanbod in de kop van Noord-Holland en West-Friesland. Op grond van deze beoordeling adviseert de raad Unieke Zaken een overbruggingssubsidie toe te kennen.

Met vriendelijke groet,

Marijke van Hees
Voorzitter

Jakob van der Waarden
Directeur